

Prus Alla, Chemerys Olha. Preparation of Future Teachers of Mathematics for the Work to Develop Creative Abilities of Pupils

The article deals with the influence of research activity in the process of studying the subject “Sums with Parameters” on the formation of readiness of future teachers of mathematics to teach mathematically gifted pupils. The article reveals some definite conditions of development and realization of creative thinking of both future teacher of mathematics and his future pupil on the examples of doing sums with parameters which were proposed during external independent assessment in mathematics. Two combined sums with their doings and corresponding methodical comments are demonstrated. The experience of work on the basis of this course gave the possibility to make a model of educational activity directed on doing equations, inequalities and systems with parameters. The authors have defined main perspective directions of research of problem of teaching gifted youth during lessons of mathematics and mathematics studying groups. The attention is concentrated on the importance of students' involvement into activity of creation of own sums with parameters. It should be noted that all these techniques are “discovered” by students each time as a result of compiling, formulating and solving relevant cognitive tasks.

Research activity of students in the process of solving problems with parameters promotes the development of their independence, activity, creative abilities, which are important components of the professional competence of the mathematics teacher. In the future it is planned to involve students in creating their own tasks with parameters. The experience of such a creative activity can be successfully transferred to work with different categories of gifted students.

Keywords: future teacher of mathematics, sums with parameters, mathematical competence, cognitive sum, creative thinking.

REFERENCES

1. Apostolova, H. V. (2016). *Pershii zustrichi z parametrom [First meeting with parameter]*. K.: Hnozis [in Ukraine].
2. Burda, M. I. (2003). Prohrama fakultatyvnoho kursu z matematyky dlia 7-9 klasiv zahalnoosvitnix navchalnykh zakladiv [The program of the optional course of mathematics for classes 7–9 in general and vocational schools]. *Matematyka v shkoli [Mathematics in school]*, 8. 7–8 [in Ukraine].
3. Hornshtein, P. Y., Polonskyi, V. B., Yakyr, M. S. (1992). *Zadachy s parametramy [Tasks with Parameters]*. K.: Tekst [in Ukraine].
4. Kramor, S. V. (2011). *Zadachi z parametramy i metody yikh rozviazannia [Tasks with Parameters and methods of their development]*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [in Ukraine].
5. Borovyka, V. N. (Ed.), (2006). *Matematyka [Mathematics]*. Nizhyn: NDU imeni Mykoly Hoholia [in Ukraine].
6. Borovyka, V. N. (Ed.), (2007). *Matematyka [Mathematics]*. Nizhyn: NDU imeni Mykoly Hoholia [in Ukraine].
7. Prus, A. V., Shvets, V. O. (2019). *Zadachi z parametramy v shkilnomu kursi matematyky [Tasks with Parameters in the School Course of Mathematics]*. Zhytomyr: Ruta [in Ukraine].
8. Yasynskiy, V. V. (2014). *Matematyka [Mathematics]*. K.: Hnozis [in Ukraine].

УДК 378.147:39-053.4

Юлія Саврій

аспірант

ORCID ID: 0000-0002-3085-5646

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

julyas86@bigmir.net

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЕТНОКУЛЬТУРИ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасний етап розвитку системи вищої освіти України супроводжується створенням нової парадигми освіти. Поряд із засвоєнням загальнолюдських культурних цінностей і фахових знань цілі педагогічної підготовки студентів змінюються у напрямку орієнтації на глибоке вивчення і збереження національної, духовної скарбниці, традицій, звичаїв, творчих надбань етнопедagogіки, національної системи виховання.

З метою здійснення аналізу педагогічної проблеми готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку

були використані теоретичні методи: аналіз, синтез, зіставлення, узагальнення наукових джерел із проблем дослідження.

Сутність поняття “готовність майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку” визначено як стійку характеристику особистості педагога, яка є складним особистісно-професійним утворенням, що на особистісному рівні втілене в його етнокультурі, а на професійному – у дитиноцентризмі етнопедагогічної діяльності, спрямованої на формування в старших дошкільників основ етнокультури.

Готовність до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку розглядається як результат професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів у педагогічному коледжі, яка складається з когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісного компонентів готовності. Здійснено обґрунтування кожного з визначених критеріїв готовності майбутніх вихователів, а також показників, які їм відповідають. Встановлено ключові позиції, на основі яких має ґрунтуватися підготовка майбутніх вихователів до реалізації етнокультурної діяльності.

Ключові слова: готовність, підготовка майбутніх вихователів, формування основ етнокультури, компоненти готовності, критерії готовності.

Саврій Юлія. Суцність и структура готовности будущих воспитателей к формированию основ этнокультуры у детей старшего дошкольного возраста

Современный этап развития системы высшего образования Украины сопровождается созданием новой парадигмы образования. Наряду с усвоением общечеловеческих культурных ценностей и профессиональных знаний цели педагогической подготовки студентов меняются в направлении ориентации на глубокое изучение и сохранение национальной, духовной сокровищницы, традиций, обычаев, творческих достижений этнопедагогике и национальной системы воспитания.

С целью осуществления анализа педагогической проблемы готовности будущих воспитателей детского сада к формированию основ этнокультуры у детей старшего дошкольного возраста были использованы теоретические методы: анализ, синтез, сравнение, обобщение научных источников по проблемам исследования. Суцність поняття “готовность будущих воспитателей к формированию основ этнокультуры у детей старшего дошкольного возраста” определена как устойчивая характеристика личности педагога, как сложное личностно-профессиональное образование, которое на личностном уровне воплощено в этнокультуре, а на профессиональном – в ребенкоцентризме этнопедагогической деятельности, направленной на формирование у старших дошкольников основ этнокультуры.

Готовность к формированию основ этнокультуры у детей старшего дошкольного возраста рассматривается как результат профессионально-педагогической подготовки будущих воспитателей в педагогическом колледже, которая состоит из когнитивного, ценностно-мотивационного и деятельностного компонентов готовности. Осуществлено обоснование каждого из определенных критериев готовности будущих воспитателей, а также показателей, которые им соответствуют. Установлены ключевые позиции, на базе которых должна основываться подготовка будущих воспитателей к реализации этнокультурной деятельности.

Ключевые слова: готовность, подготовка будущих воспитателей, формирование основ этнокультуры, компоненты готовности, критерии готовности.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку системи вищої освіти України супроводжується створенням нової парадигми освіти, спрямованої на формування освіченої, творчої особистості, яка має чіткі національні переконання, що, у свою чергу, актуалізує проблему необхідності етнокультурної підготовки педагогів.

У період модернізації національної освіти виникла необхідність розробки такої теоретико-методологічної концепції, основні орієнтири якої сприяли б вирішенню проблеми підвищення ефективності національного виховання дітей у закладах дошкільної освіти. Відтак, українська професійна освіта потребує гармонійно розвиненої особистості вихователя зі сформованим національним світоглядом, підготовленого до актуалізації набутого культурно-історичного досвіду, здатного творчо підходити до його реалізації в роботі з дітьми дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як засвідчує аналіз сучасних наукових джерел, окремим аспектам фахового становлення майбутнього вихователя присвячено роботи Л. Артемової, Г. Беленької, О. Богініч, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Грами, Т. Жаровцевої, Л. Зданевич, І. Княжевої, І. Луценко, М. Машовець, Н. Маковецької, В. Нестеренко, І. Рогальської-Яблонської, Т. Танько та ін.

Важливого значення набувають дослідження науковців, присвячені проблемі готовності до педагогічної діяльності (К. Дурай-Новакова, О. Ігнатюк, Л. Кондрашова, А. Ліненко, О. Мороз, В. Сластьонін, І. Яковенко та ін.).

Мета і завдання дослідження. Метою статті є аналіз педагогічної проблеми готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку, зокрема, висвітлення особливостей та визначення компонентів, критеріїв і рівнів готовності студентів дошкільного профілю до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку за певними показниками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж подати авторське визначення поняття “готовність майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку”, з’ясуємо сутність поняття “готовність”, задля чого звернемося до лексикологічних джерел і досліджень сучасних науковців.

У психологічних словниках поняття “готовність” визначено як “приведення в активний стан усіх психофізіологічних систем людського організму, необхідних для ефективного виконання певних дій” [6, с. 89].

Зауважимо, що феноменологія готовності найбільш системно досліджена М. Дьяченко та Л. Кандибович. У праці “Психологічні проблеми готовності до діяльності” проблема психологічної готовності вперше розглядається комплексно, автори аналізують усі наявні точки зору і підходи науковців, характеризують природу, зміст і структуру готовності до діяльності, наголошують, що “крім готовності як психічного стану, існує і виявляється готовність як стійка характеристика особистості. Її називають по-різному: підготовленістю, тривалою або стійкою готовністю. Вона діє постійно, її не потрібно щоразу формувати у зв’язку з поставленим завданням. Будучи завчасно сформованою, ця готовність стає суттєвою передумовою успішної діяльності” [1, с. 20].

Поняттям “готовність до праці”, поданим у словнику-довіднику Ю. Приходька, В. Юрченка, позначається “потреба в праці, що конкретизується в здатності до певної професійної діяльності як результат професійного навчання і виховання; є підсумком не тільки професійного розвитку, але й соціальної зрілості особистості” [5, с. 43].

Варто зазначити, що науковцями досліджуються різні види готовності, серед яких найбільш значущим для нашого дослідження є поняття готовності до професійної діяльності, загальне тлумачення якого, подане С. Максименком і О. Пелех, ґрунтується на аналізі досвіду вивчення цього феномену: “Готовність до того чи іншого виду діяльності – це цілеспрямоване вираження особистості, що включає її переконання, погляди, відношення, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, навички, уміння, настанови” [3, с. 70].

Л. Потапкіна визначає професійну готовність як “закономірний цілеспрямований результат визначеної спеціальної професійної підготовки спеціалістів, їх особистісно-мотиваційного ствердження, налаштованості на працю, уміння перемагати труднощі, їх освіти, самоосвіти, самовиховання, бажання досягти успіху й уміння долати перешкоди”. Учена вважає, що “такою готовністю регулюється професійна діяльність спеціаліста, забезпечується її ефективність” [4, с. 204].

Розкриваючи проблему готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до збагачення соціального здоров’я вихованців, Т. Лесіна вважає професійну підготовку майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів “запорукою їхньої успішної готовності до збереження в дошкільників соціального здоров’я”. Така готовність, стверджує науковець, має певні розбіжності на різних етапах професіоналізації студентів – у процесі набуття освітніх ступенів бакалавра або магістра. Водночас, у формуванні окресленої готовності як особистісно-професійної якості студента найбільш конструктивною авторка вважає компетентнісну парадигму освіти, оскільки “саме в компетентнісному підході сучасні вчені (зокрема, А. Андреев) вбачають такий педагогічний сенс: намагання фахівця “привнести” в освіту особистісний смисл, а це має неабияку самоцінність” [2, с. 58].

Розглядаючи готовність майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку як стійку характеристику особистості педагога, вважаємо, що вона є складним особистісно-професійним утворенням, яке на особистісному рівні втілене в його етнокультурі, а на професійному – у дитиноцентризмі етнопедагогічної діяльності, спрямованої на формування в старших дошкільників основ етнокультури. Тому, готуючи в педагогічних коледжах майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування основ етнокультури в дошкільників, важливо, з одного боку, досягти обізнаності студентів у етнопедагогічних аспектах дитинства, його віковій періодизації, народних поглядах на дитину як головну життєву цінність і її виховання в родині, а з іншого – формувати здатність майбутнього вихователя використовувати

систему етнопедагогічних засобів задля забезпечення основ етнокультури в дітей. При цьому варто брати до уваги те, що використовувані в педагогічному процесі закладів дошкільної освіти етнопедагогічні засоби мають бути адаптовані до сучасних реалій виховної практики та враховувати особливості сучасних дітей.

У дослідженні готовність майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку розглядаємо як результат їхньої професійно-педагогічної підготовки в педагогічному коледжі, яка складається з когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісного компонентів готовності.

Когнітивний компонент у структурі готовності майбутніх вихователів характеризує повноту етноспрямованої складової підготовки, системність і диференційованість етнопедагогічних знань студентів щодо впровадження етнопедагогіки в освітній процес сучасного закладу дошкільної освіти.

Ціннісно-мотиваційний компонент у структурі готовності майбутніх вихователів виявляє усвідомлення ними цінностей використання надбань етнопедагогіки регіонального спрямування, наявність стійкої мотивації до вивчення народного дитинознавства й етнопедагогічного досвіду та їх використання в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, налаштованість на етнопедагогічну діяльність із дітьми.

Діяльнісний компонент у структурі готовності майбутніх вихователів забезпечує наявність практичних умінь і навичок використання різних засобів етнопедагогіки у вихованні та навчанні дошкільників, здатності методично правильно добирати вивірені часом надбання етнопедагогіки для формування основ етнокультури в дітей та ефективно їх інтегрувати в освітній процес закладів дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей сучасних дітей.

Кожному з визначених компонентів готовності відповідають критерії (*інформативно-аксіологічний, мотиваційно-спрямувальний, діялісно-результативний*), які слугують своєрідною ознакою сформованості досліджуваної готовності, та показники, що констатують наявний стан досліджуваної реальності за виокремленим критерієм. Виокремлені компоненти, критерії і показники готовності майбутніх вихователів подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Компоненти, критерії та показники готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей

<i>Когнітивний компонент готовності</i>	<i>Мотиваційно-ціннісний компонент готовності</i>	<i>Діяльнісний компонент готовності</i>
Інформативно-аксіологічний критерій	Мотиваційно-спрямувальний критерій	Діялісно-результативний критерій
– обізнаність із компонентами української етнопедагогіки (“народне родинознавство (фамілологія)”, “народне дитинознавство”, “масова виховна практика”, “етнодидактика”, “народна деонтологія”); – обізнаність з етнопедагогічними засобами, методами і прийомами формування основ етнокультури в дітей; – обізнаність з особливостями створення етнопростору сучасного закладу дошкільної освіти	– наявність стійкої мотивації на вивчення етнопедагогічного досвіду та його використання в освітньому процесі закладу дошкільної освіти; – усвідомлення цінності та необхідності використання культурно-духовних надбань етнопедагогіки регіонального спрямування в освітньому процесі закладів дошкільної освіти як пріоритет гуманістичних цінностей, цілей, змісту і методів педагогічної діяльності; – налаштованість на етнопедагогічну діяльність із дітьми старшого дошкільного віку та формування основ їхньої етнокультури	– уміння і навички використовувати різні засоби етнопедагогіки у вихованні та навчанні дошкільників; – уміння раціонально організувати етнокультурну діяльність у закладах дошкільної освіти; – уміння методично правильно добирати вивірені часом надбання етнопедагогіки та ефективно їх інтегрувати в освітній процес закладів дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей сучасних дітей

Здійснимо більш докладне обґрунтування кожного з визначених критеріїв готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку, а також показників, які їм відповідають.

Інформативно-аксіологічний критерій передбачає наявність сукупності етнопедагогічних знань, необхідних для формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку, а саме: теоретико-методичні знання з етнопедагогіки загалом та регіональної етнопедагогіки зокрема, знання етнопедагогічних засобів, методів і прийомів формування основ етнокультури в дітей, а також особливостей створення етноп простору сучасного закладу дошкільної освіти.

Другим критерієм готовності майбутніх вихователів визначено *мотиваційно-спрямувальний*, вибір якого пов'язаний із важливістю формування мотивації, що спрямовує студентів на вивчення етнопедагогічного досвіду та його використання в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, налаштовує їх на формування власної етнопедагогічної культури, на етнопедагогічну діяльність із дітьми, сприяє перетворенню зовнішньо сформульованих цілей щодо етнопедагогізації освітнього простору у внутрішні потреби особистості майбутнього вихователя, його прагнення до етнопедагогічної самоосвіти та саморозвитку.

Третім критерієм готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку було визначено *діяльнісно-результативний критерій*, вибір якого обумовлюється важливістю сформованих умінь і навичок використання різних засобів етнопедагогіки у вихованні та навчанні дошкільників, а також здатністю методично правильно добирати вивірені часом надбання етнопедагогіки та ефективно їх інтегрувати в освітній процес закладів дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей сучасних дітей.

Цей критерій готовності майбутніх вихователів передбачає насамперед здатність майбутнього фахівця використовувати наявні етнопедагогічні знання в реальних ситуаціях професійної етнокультурної діяльності, а також готовність до етнопедагогізації освітнього простору закладу дошкільної освіти й співтворчість вихователів, батьків і дітей щодо оволодіння вміннями і навичками успішного вирішення завдань формування основ етнокультури в дітей.

З огляду на вищезазначене, підготовка майбутніх вихователів до реалізації етнокультурної діяльності має ґрунтуватися на врахуванні таких позицій:

1) розуміння студентами історично-культурної спадщини рідного народу, його національно-патріотичних цінностей дозволить майбутнім вихователям через реалізацію етнокультурної діяльності формувати в дітей уявлення про свій рід, родину, ознайомлювати їх із родоводом, що становить основу формування основ їхньої етнокультури;

2) прилучення студентів до засвоєння на особистісному рівні цінностей народного фольклору: дум, пісень, легенд, ігор тощо. Оскільки народний фольклор є першою спробою дитини реалізувати свої творчі здібності, через яку ефективно проходить процес опанування рідною мовою, ознайомлення з історією країни, її побутом, культурою тощо, то залучення дітей до фольклорної етнокультурної діяльності сприятиме формуванню основ їхньої етнокультури;

3) актуалізація при підготовці студентів принципів народної деонтології, як того вкрай необхідного, що має засвоїти кожна дитина, як опору на моральний потенціал духовної культури народу. Народна педагогіка прилучає дітей до моральних цінностей засобами народного кодексу моралі, усної народної творчості, казок, повчань яких легко приймаються і запам'ятовуються дітьми. Народна практика використовує з виховною метою трудові будні та свята. У народних святах концентрується велика кількість моральних цінностей, значущих для розвитку моральної свідомості особистості дитини. Народні свята є скарбницею національних цінностей, тому, якщо студенти беруть у них безпосередню участь, вони вчаться організовувати такі свята для дітей;

4) прилучення студентів під час фахової підготовки в коледжі до різних видів народного мистецтва як основи їхньої майбутньої етнокультурної діяльності в закладах дошкільної освіти. Загальноприйнятою науковцями є думка про необхідність емоційного переживання дітьми цінностей національної культури як важливого засобу впливу на розвиток емоційного компонента свідомості особистості дитини;

5) усвідомлення необхідності організації етнокультурної діяльності в закладах дошкільної освіти на засадах взаємодії з сім'єю. Гармонійна взаємодія з родиною є запорукою повноцінності національного буття дитини, розкриття й реалізації її потенціалу та базою для формування основ етнокультури. Важливо наголосити на тому, що сучасна сім'я потребує підвищення етнокультурної батьківської компетентності, що актуалізує увагу майбутніх вихователів до реалізації цього завдання в роботі з сім'єю;

б) орієнтування студентів на креативність у створенні етнопедагогічного середовища закладу дошкільної освіти, у якому можуть функціонувати різноманітні центри етнокультурного призначення, де розміщені аудіотека із записами народних пісень, мелодій, казок; твори декоративно-прикладного мистецтва, альбоми розписів, розмальовки, література, твори малих фольклорних жанрів, різноманітна художня література, картотека народних ігор, зразки народних іграшок, елементи народних костюмів, обладнання для виготовлення виробів різних ремесел українського народу тощо.

Отже, виокремлені знання, уміння і навички студентів щодо етнопедагогічного складника їхньої професійної готовності відповідно до означених критеріїв та показників дозволили схарактеризувати такі рівні готовності студентів педагогічних коледжів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку: високий, задовільний і низький.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Таким чином, значна роль у реалізації етнокультурної діяльності в закладах дошкільної освіти належить вихователю, який транслює досвід життєдіяльності народів регіону, країни, світу і втілює його в такі освітні вектори: виховання любові і поваги до народної культури; розвиток патріотичних почуттів; прилучення дітей до традицій регіонального оточення; формування доброзичливого ставлення до однолітків і дорослих; розвиток етносензитивності та етнотолерантності.

Етнокультурну діяльність вихователя визначаємо як складову професійної діяльності педагога закладу дошкільної освіти, яка спрямовує освітній процес на комплексне пізнання дітьми концептів української етнокультури: фольклору, традицій, звичаїв, обрядів, декоративно-прикладного мистецтва, народних ігор і свят та забезпечує умови для формування основ етнокультури у вихованців.

Визначення рівнів готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку за визначеними критеріями і показниками дозволять виявити реальний стан підготовки майбутніх вихователів в педагогічному коледжі та визначитися з педагогічними умовами ефективного формування означеної готовності.

Процедура та результати діагностування рівнів готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку становить перспективу подальших наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А. Психологические проблемы готовности к деятельности. Минск : Изд-во БГУ, 1978. 175 с.
2. Лесіна Т. М. Проблема готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до збагачення соціального здоров'я вихованців. *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*. Черкаси, 2017. Вип. №8. С. 56–61.
3. Максименко С. Д., Пелех О. М. Фахівця потрібно моделювати. Наукові основи готовності випускника педвузу до педагогічної діяльності. *Рідна школа*. 1994. №3–4. С. 68–72.
4. Потапкіна Л. Готовність до професійної діяльності як психолого-педагогічна проблема. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Педагогічні науки*. Хмельницький : НАДПСУ, 2015. №1. С. 198–207.
5. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: навч. посіб. Київ : Каравела, 2012. 328 с.
6. Психологічна енциклопедія / автор-упоряд. О. М. Степанов. Київ : “Академвидав”, 2006. 424 с.

Savriy Julia. The essence and structure of readiness of future educators to form the basis of ethnoculture in senior preschool children

The current stage of the development of higher education system of Ukraine is accompanied by the creation of a new paradigm of education. Along with the assimilation of universal cultural values and professional knowledge, the goals of student pedagogical preparation change in the direction of orientation to deep study and preservation of national, spiritual treasury, traditions, customs, creative heritage of ethnopedagogy and national system of education.

In order to analyze the pedagogical problem of the readiness of future educators to form the basis of ethnoculture in senior preschool children, theoretical methods were used: analysis, synthesis, comparison, generalization of scientific sources on research problems. The essence of the concept of “readiness of future educators to form the foundations of ethnoculture in senior preschool children” is defined as a stable characteristic of the personality of a teacher, which is a complex personality-professional formation, which

is embodied in his ethnoculture at the personal level, and at the professional level in the child- centrism of the etnopedagogical activities, directed on the formation of ethnoculture basics in the senior preschoolers.

Readiness to form the foundations of ethnoculture in senior preschool children is considered as the result of professional-pedagogical training of future educators in the pedagogical college, which consists of cognitive, value-motivational, activity components of readiness. Each of the defined criteria for future educators' readiness, as well as the indicators that respond them are substantiated. Key positions have been established on the basis of which the preparation of future educators for the implementation of ethnocultural activity should be based.

Key words: readiness, preparation of future educators, formation of ethnocultural foundations, components of readiness, readiness criteria.

REFERENCES

1. Dyachenko M. I., Kandyibovich L. A. (1978). *Psihologicheskie problemy gotovnosti k deyatelnosti [Psychological problems of readiness for activity]*. Minsk: Izd-vo BGU [in Ukrainian].
2. Lesina T. M. (2017). Problema hotovnosti maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do zbahachennia sotsialnoho zdorovia vykhovantsiv [The problem of the readiness of future preschool educators to enrich social health students]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Pedahohichni nauky*. Vyp. №8. pp. 56–61. Cherkasy [in Ukrainian].
3. Maksymenko S. D., Pelekh O. M. (1994). *Fakhivtsia potribno modeliuvaty. Naukovi osnovy hotovnosti vypuskyka pedvuzu do pedahohichnoi diialnosti [The specialist needs to be modeled. Scientific bases of a graduate's readiness for pedagogical activity]*. Ridna shkola. 3–4. 68–72 [in Ukrainian].
4. Potapkina L. (2015). Hotovnist do profesiinoi diialnosti yak psykhologo-pedahohichna problema. [Readiness for professional activity as a psychological and pedagogical problem]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Pedahohichni nauky*. 1. pp. 198-207. Khmelnytskyi: NADPSU [in Ukrainian].
5. Prykhodko Yu. O., Yurchenko V. I. (2012). *Psykhologichnyi slovnyk-dovidnyk [Psychological reference dictionary]*. Kyiv: Karavela [in Ukrainian].
6. Stepanov O. M. (2006). *Psykhologichna entsyklopediia [Encyclopedia in Psychologics]*. Kyiv: “Akademvydav” [in Ukrainian].

УДК 374.7–043.86

Оксана Самойленко

кандидат педагогічних наук

ORCID ID: 0000-0002-2305-4111

докторант кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна
samoilenckooxana@gmail.com

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В УКРАЇНІ (ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

У статті представлено результати історико-педагогічного аналізу тенденції розвитку освіти дорослих на початку ХХІ століття. Розглянуто рівні та напрями впровадження рекомендації методологічного семінару “Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи” (Київ, листопад, 2018).

Розглянуто зміст провідних тенденцій розвитку освіти дорослих в Україні в умовах інтеграції до європейського освітнього простору, зокрема, тенденцій європейського, соціально-економічного та соціокультурного вимірів. Специфічними тенденціями розвитку освіти дорослих в Україні визначено тенденції демократизації суспільства, створення регіональних програм розвитку освіти дорослих, поширення місцевих ініціатив, надання інформаційно-освітніх послуг різним категоріям дорослого населення.

Умотивована необхідність розроблення комплексної науково-обґрунтованої кваліфікаційної характеристики професії (посади) “Андрогог” для педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів формальної та неформальної освіти. Визначено перспективи розвитку освіти дорослих в Україні у напрямі розробки Концепції та Національної програми освіти упродовж життя; прийняття законодавчих актів, нормативно-правових документів щодо освіти дорослих; проведення